

Liite 2 a

Terveydensuojelun valvonta

Terveydensuojelulain tarkoituksena on väestön ja yksilön terveyden ylläpitäminen ja edistäminen sekä ennalta ehkäistä, vähentää ja poistaa sellaisia elinympäristössä esiintyviä tekijöitä, jotka voivat aiheuttaa terveyshaittaa. Terveyshaittoja voi syntyä esimerkiksi talousveden ja uimaveden laadusta, puutteellisesta hygieniasta sekä asuntojen, koulujen ja julkisten tilojen sisäilman laadun seurauksena.

Erilaisista yhteiskunnan toiminnoista peräisin olevien ihmisten terveyteen kohdistuvien haittojen määrä ja merkitys on jatkuvasti lisääntynyt ja niitä tunnistetaan aikaisempaa enemmän. Näiden uhkien ehkäisemiseksi on kaikessa elinympäristöön liittyvässä suunnittelussa ja päätöksenteossa huomioitava terveyteen vaikuttavat seikat.

Lappeenrannan seudun ympäristötoimessa päätyönään terveydensuojelun valvontaa tekee kahdeksan terveystarkastajaa, lisäksi elintarvikevalvonnan tarkastajat suorittavat kohteissaan talousveden valvontaa terveydensuojelulain nojalla. Terveydensuojelun valvonta on jaettu kahteen tiimiin: huoneistovalvonnan tiimiin ja vesitiimiin.

[Valvontakauden sektorikohtaiset tavoitteet ja painopistealueet](#)

Ympäristöterveydenhuollon yhteisen valtakunnallisen valvontaohjelman teemana kaudelle 2025 – 2028 on vaikuttava valvonta ja ydintehtävät. Teemaa edistetään toteuttamalla yhteisen valvontaohjelman tavoitteita tietoperusteisesta valvonnasta, osaamisesta ja varautumisesta.

Terveydensuojelun valtakunnallisen valvontaohjelman painopisteet ovat

- talousvesivalvonnan uudet sisällöt
- osaaminen ja paikalliset tarpeet viranomaisvalvonnassa
- valmius ja varautuminen terveydensuojelussa.

Liitteessä 2b on suunniteltu ja kuvailtu tarkemmin valvonnan painopisteiden toteutusta yksikössä valvontaohjelmakaudella.

[Kohdetyypit](#)

Terveystensuojelun suunnitelmallisen valvonnan piiriin kuuluvat talousvettä toimittavien laitosten vedenottamot ja vedenjakelualueet, nuorten ja lasten kokoontumistilat, koulut ja oppilaitokset, julkiset majoitustilat, ihon käsittelyyn liittyvä toiminta, sosiaalihuollon järjestämien palveluiden tilat sekä liikunta ja virkistystoiminta mukaan lukien uimaveden valvonta.

Eri valvonnan kohdetyypin määrät on lueteltu myöhemmin tekstissä olevassa taulukossa, johon on koottu myös suunnitellut tarkastusmäärät eri vuosille.

[Riskinarviointi ja tarkastustiheys](#)

Terveystensuojelulain mukaiset valvontakohteet on tarkastettava riittävän usein ja siten, että terveyshaittaa mahdollisesti aiheuttavat tekijät ja olosuhteet havaitaan tarkastuksilla.

Terveystensuojelulain mukaiset säännölliset, suunnitelmallisen valvonnan kohteet on jaettu valtakunnallisessa valvontaohjelmassa kolmeen riskiluokkaan, joiden perusteella on määritetty valvontakohtetyypin yleinen tarkastustiheys. Tämä tarkastustiheys on lähtökohta, jos kohdekohtaista riskinarviointia ei ole vielä tehty.

Lappeenrannan seudun ympäristötoimi on uudistanut huoneistovalvonnan kohdekohtaista riskinarviointiaan, uutta riskinarviointia on koekäytetty vuonna 2024 ja riskinarviointimalli vaikuttaa toimivalta. Riskinarviointi toteutetaan jokaisen tarkastuksen yhteydessä, jolloin määritellään tarkastusten tulosten perusteella seuraavan tarkastuksen ajankohta.

Riskinarviointi on laadittu erityyppisille kohteille. Riskinarviointilomakkeella huomioidaan mm. kävijöiden/käyttäjien määrä tai oleskeluaika, mahdolliset käyttäjien riskiryhmät, kohteen toiminta-aika, edellisen tarkastuksen jälkeiset toimenpiteet, omavalvonta, varautuminen sekä VATI-lomakkeelta arvioitavia kohtia kuten tilat ja kalusteet., välineet ja laitteet, wc-tilat, mahdolliset pesu- ja saunatilat, ilmanvaihto ja sisäilman laatu, lämpötila ja veto, melu, radon, toiminnan haitat ympäristöön, siivous, jätteiden ja jätevesien käsittely, haitta- ja tuhoeläintorjunta, mahdollisen kaivon kunto ja talousveden laatu sekä käyttöveden lämpötila. Riskinarviointin tulos vaikuttaa kohteen valvontatiheyteen.

Talousvesivalvonnan kohteiden osalta yksikkökohtaista riskinarviointin mallia kehitetään v. 2025 aikana. Riskinarviointin kriteereinä käytetään mm. onko käytettävissä ostovesi vai oma

kaivo, käyttäjämäärä, toimitetun veden määrä, veden laatu, omavalvonnan toimivuus, vedenottamoiden rakenteet ja ylläpito sekä henkilökunnan osaaminen. Toistaiseksi valvontaa suoritetaan pääosin valvontaohjelman mukaisilla tarkastustiheyksillä sekä seurataan näytetuloksia. Uimarantojen ja uima-allaskohteiden riskinarviointimalli valmistellaan valvontaohjelmakauden aikana. Tavoitteena on, että kaikille säännöllisesti valvottaville vesikohteille tehdään valvontaohjelmakaudella kohdekohtainen riskinarviointi. Periaatteet kohdekohtaisesta riskinarvioinnista kirjataan talousvettä toimittavien laitoksien, uima-altaiden ja uimarantojen osalta, merkitään kohdekohtainen riskinarviointi valvontatietoihin ja tarkistetaan, että Vatin tarkastustiheydet vastaavat riskinarviointia.

Uuden toiminnan ilmoituksen tai lupahakemuksen käsittelyn yhteydessä käsittelijä tekee toiminnan alustavan riskinarvioinnin, jonka perusteella ensimmäisen suunnitelmallisen tarkastuksen ajankohta määräytyy. Pääsääntöisesti ensimmäinen tarkastus tehdään ilmoituksen käsittelyn jälkeen seuraavalla aikataululla, ellei erityistä syytä muuhun aikatauluun ole:

- Majoitusliikkeet: 6–12 kk (jos kohteella oma vedenottamo, niin < 6 kk),
- Yleisölle avoin kuntosali tai muu liikuntatila: 6–12 kk
- Saunat: 3–6 kk
- Kylpylä, uimahalli, uimala: 1–3 kk (tarvittaessa < 1 kk)
- Uimaranta: seuraava uimakausi
- Päiväkoti, kerho, esiopetus, koulut, oppilaitokset: 3–6 kk
- Sosiaalihuollon toimintayksiköt: 3–6 kk
- Solarium, tatuointiliike, kauneushoitola: 6–12 kk
- muut huoneistot (esim. korjaamo tai yökerho asuinkerrostalon yhteydessä):
tapauskohtaisesti

Ilmoituksen käsittelyn yhteydessä voidaan tehdä tarkastus tai ensimmäisen suunnitelmallisen tarkastuksen ajankohtaa voidaan aikaistaa, jos se arvion perusteella on tarpeen tai ilmoituksen tiedot arvion tekemiseen ovat puutteelliset.

Ilmoitusvelvollisuus ja hyväksymismenettely

Terveydensuojelulaissa on määritelty toiminnot, joista tulee tehdä terveydensuojeluviranomaiselle ilmoitus tai hakemus. Valvira on antanut ilmoitusvelvollisuudesta ohjeistuksen:

[https://valvira.fi/documents/152634019/171469384/Terveystietojärjestelmäilmoitusvelvollisuuden-soveltamisohje.pdf/773d390b-50ca-e4bd-c3d7-57a3a02f092e/Terveystietojärjestelmäilmoitusvelvollisuuden-](https://valvira.fi/documents/152634019/171469384/Terveystietojärjestelmäilmoitusvelvollisuuden-soveltamisohje.pdf/773d390b-50ca-e4bd-c3d7-57a3a02f092e/Terveystietojärjestelmäilmoitusvelvollisuuden-soveltamisohje.pdf?t=1697197779502)

[soveltamisohje.pdf?t=1697197779502](https://valvira.fi/documents/152634019/171469384/Terveystietojärjestelmäilmoitusvelvollisuuden-soveltamisohje.pdf?t=1697197779502) Terveydensuojeluviranomainen antaa ilmoituksen tekijälle todistuksen ilmoituksen vastaanottamisesta, käsittelee ilmoituksen, kirjaa kohteen valvontatietojärjestelmään ja tekee tarvittaessa tarkastuksen. Ilmoituksesta on tarvittaessa annettava tieto huoneiston sijaintipaikan rakennusvalvontaviranomaiselle. Jos ilmoitettu toiminta voi vaikuttaa elinympäristöön, terveydensuojeluviranomainen kuulee tarpeellisessa laajuudessa niitä, joihin vaikutukset voivat kohdistua. Majoitusliikettä koskevasta ilmoituksesta sekä mahdollisesta tarkastuskäynnistä tällaiseen huoneistoon ilmoitetaan poliisille ja pelastusviranomaiselle.

Talousvettä toimittavan laitoksen tulee tehdä terveydensuojeluviranomaiselle hakemus ennen toimintansa aloittamista. Toimintaa ei saa aloittaa ennen kuin hakemus on hyväksytty. Kunnan terveydensuojeluviranomaisen on lähetettävä hakemus tiedoksi niille aluehallintovirastoille, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille ja kuntien terveydensuojeluviranomaisille, joiden alueelle talousvettä toimittava laitos toimittaa vettä tai joiden alueelta se ottaa vettä, ja varattava näille tilaisuus antaa hakemuksesta lausunto. Kunnan terveydensuojeluviranomaisen nimeää hyväksymispäätöksessään talousvettä toimittavan laitoksen vedenjakelualueet ja antaa hakijalle tarpeelliset määräykset. Terveydensuojeluviranomainen kirjaa kohteen tiedot valvontatietojärjestelmään.

Todistuksen tai päätöksen antamisen yhteydessä annetaan yleisesti toiminnanharjoittajalle samalla ohjausta ja neuvontaa.

Kotirauhan piiriin kuuluviin tiloihin perustettavasta terveydensuojelulain 13 pykälän mukaisesta ilmoitusvelvollisesta toiminnasta (esim. kauneushoitola) on myös tehtävä ilmoitus terveydensuojeluviranomaiselle. Toimintaa ei kuitenkaan voida valvoa suunnitelmallisilla

tarkastuksilla. Mikäli kohteesta epäillään aiheutuvan vakavaa terveyshaittaa, kohteeseen voidaan kuitenkin tehdä suunnitelmallinen, maksullinen tarkastus.

Tarkastus

Terveydensuojelulain mukaisen tarkastuksen tavoitteena on selvittää, aiheutuuko toiminnasta terveyshaittaa tai esiintyykö tarkastuskohteessa sellaisia tekijöitä ja olosuhteita, joiden vuoksi terveyshaitta voi syntyä. Tarkastus suoritetaan pääasiassa aistinvaraisin menetelmin ja tarvittaessa voidaan tehdä mittauksia tai ottaa näytteitä. Tarkastukset tehdään pääsääntöisesti toiminnanharjoittajan kanssa ennalta sovittuna aikana ja niissä käytetään valvontatietojärjestelmä VATIn tarkastuslomakkeita. Tarkastukset voivat olla myös asiakirjatarkastuksia.

Tarkastuksesta laaditaan tarkastuskertomus. Tarvittaessa terveyshaitan estämiseksi ja tilanteen korjaamiseksi annetaan terveydensuojelulain nojalla ohjeita, toimenpidekehotuksia tai määräyksiä. Terveydensuojelulain nojalla terveydensuojeluviranomaisella on oikeus lain mukaisten tehtävien suorittamiseksi tehdä tai teettää tarkastuksia ja niihin liittyviä tutkimuksia. Jälkitarkastuksilla valvotaan, että valvontakäynnillä sovitut toimenpiteet ja korjaukset on suoritettu.

Moniin terveydensuojeluvalvonnan kohteisiin kohdistuu myös muiden viranomaisten suorittamaa valvontaa. Valvontatoiminnan kehittämiseksi ja viranomaisyhteistyön tehostamiseksi tehdään yhteistarkastuksia aina kun se on tarkoituksenmukaista.

Suunnitelmallisessa valvonnassa voidaan käyttää myös muita valvontakeinoja kuin tarkastuksia. Muut valvontakeinot tukevat valvonnan kokonaisuutta ja auttavat edistämään terveydensuojelun tavoitteita. Valvontayksikössä on toteutettu valvonnan suuntaamista esikyselyiden avulla. Uusien valvontamenetelmien työstämistä jatketaan valvontaohjelmakaudella laajentamalla ja kehittämällä vastaavan itsearviointilomakkeen käyttöä.

Terveydensuojelulain mukaisen tarkastuksen sisältö

Kaikissa terveydensuojelun suunnitelmallisissa tarkastuksissa tarkastetaan soveltuvin osin yleensä seuraavat seikat:

- Kohteen perustiedot, toiminnan laatu ja laajuus
- Vastaako toiminta siitä tehtyä hakemusta/ilmoitusta ja tehtyä päätöstä
- Onko aikaisemmilla tarkastuksilla havaitut epäkohdat korjattu
- Yleinen siisteys, tilojen ja rakenteiden kunto ja ylläpito
- Tilojen soveltuminen käyttötarkoitukseen
- Jätehuolto, tuhoeläinten torjunta ja muut mahdolliset alueen asukkaisiin kohdistuvat vaikutukset

Näiden lisäksi tarkastetaan kohdetyypin mukaan seuraavia seikkoja:

Kohdetyyppi	Suunnitelmallisen tarkastuksen sisältö
Terveysturvallisuuslain 18 §:n ja 18 a §:n mukainen talousvettä toimittava laitos, talousvettä toimittavan laitoksen vedenjakelualue (1352/205)	<ul style="list-style-type: none"> • Riskinarviointi ja riskienhallinta • Valvontatutkimusohjelmien ajantasaisuus, näytteenotto ja talousveden laatu • Laitoksen omavalvonta ja laitostoiminta: ohjeistus, tiedotus, vedenlaadun valvonta, huoltosuunnitelmat • Raakaveden hankinta • Vesilaitoksen/vedenottamoiden ja niiden lähiympäristön tarkastus • Vedenkäsittelylaitokset: käyttö ja valvonta, vedenkäsittelyprosessit, desinfiointivalmius laitoksella, häiriötilannesuunnitelmat ja varautuminen • Vesisäiliöt/vesitornit • Talousvesiverkosto: materiaalit, toiminta ja työmenetelmät, ulkopuoliset toimijat • Väliaikainen vedenjakelu
Terveysturvallisuuslain 18 §:n ja 18 a §:n mukainen talousvettä	<ul style="list-style-type: none"> • Riskinarviointi ja riskienhallinta • Laitoksen omavalvonta ja laitostoiminta: ohjeistus, tiedotus, vedenlaadun valvonta, huoltosuunnitelmat

<p>toimittava laitos, joka toimittaa käytettäväksi vähemmän kuin 10 kuutiometriä päivässä tai alle 50 henkilön tarpeisiin; talousvettä toimittavan laitoksen vedenjakelualue (401/2001)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Raakaveden hankinta • Vesilaitoksen/vedenottamoiden ja niiden lähiympäristön tarkastus • Vedenkäsittelylaitokset: käyttö ja valvonta, vedenkäsittelyprosessit, desinfiointivalmius laitoksella, häiriötilannesuunnitelmat ja varautuminen • Vesisäiliöt/vesitornit • Talousvesiverkosto: materiaalit, toiminta ja työmenetelmät, ulkopuoliset toimijat • Väliaikainen vedenjakelu
<p>Kokoontuminen, julkiset huvi- ja kokoontumishuoneistot (lasten- ja nuorten kohteet: kerhotilat, nuorisotilat ja leirikeskukset, lasten iltapäiväkerhot ja sisäleikkihuoneistot)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Omavalvonta: Toimintaohjeistus, sekä huolto/hoidosuunnitelmat • Tilojen ja kalusteiden kunto sekä riittävyys: käyttökelpoisuus ja asianmukaisuus, kalusteiden ja laitteiden terveydelliset vaatimukset, käymälä- ja saunatilat • Tilojen terveydelliset olosuhteet: Ilmanvaihto, kosteus ja sisäilmanlaatu, melu, lämpötila, muut olosuhteet (mm. selvitys sisäilman radonpitoisuudesta) • Tilojen, pintojen ja välineiden/laitteiden puhtaus • Toiminnan hygieenisuus: Henkilökunnan toiminta • Siivous- ja siivoustilat, tekstiilihuolto • Talousveden laatu (jos oma kaivo ym.) ja kaivon kunto, lämpötilat • Jätevedet, jätteet ja vahinkoeläimet • Toiminnan haitat ympäristöön
<p>Opetustoiminta, koulut ja oppilaitokset</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Omavalvonta ja ennaltaehkäisevä työ: Kohteen nykytila, omavalvonta ja sen kattavuus, siivoussuunnitelma ja laadun

<p>(esiopetus, peruskoulu, lukio, ammattioppilaitos, muut koulut ja oppilaitokset, korkeakoulu ja muu aikuiskoulutus)</p>	<p>tarkkailu, tekstiilihuollon ohjeistus, kiinteistön huolto-/ylläpitosuunnitelmat, henkilökunnan ohjeet, sidosryhmäyhteistyö ja viestintä.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tilojen soveltuvuus ja käytettävyys: Tilojen mitoitus, tilojen soveltuvuus, materiaalit ja käyttö • Tilojen terveydelliset olosuhteet: Ilmanvaihto, lämpötila, kosteus, valaistus, melu, hajut, sisäilman laatu (mm. selvitys sisäilman radonpitoisuudesta), muut olosuhteet (mm. tärinä) • Wc-tilat: Riittävyys, asianmukaisuus ja käytettävyys • Pesu- ja pukeutumistilat • Toiminnan hygieenisuus: Henkilökunnan toiminta • Puhtaanapito: Siivoustilat, siivousvälineet, siivouksen laatu • Tekstiili ja vaatehuolto: Tilat, hygieeninen laatu, lelujen yms. puhdistus • Varasto- ja säilytystilat: Kemikaalien käsittely ja säilytys • Jätehuolto ja vahinkoeläimet: Tilat ja toiminta • Talousvesi- ja käyttövesi: Talousveden laatu (kiinteistön omat vesilaitteet), Lämpötilat • Ulkoalueet • (Oppilaitosten tarkastukset tehdään pääasiassa monialaisina terveellinen-, turvallinen- ja hyvinvoivaoppilaitos) • Tupakointikiellon valvonta (tupakkalaki)
<p>Majoitustoiminta, majoitushuoneistot (hotellit, hostellit, maatilamatkailu, asuntolat jne.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Omavalvonta: Toimintaohjeistus, sekä huolto/hoidosuunnitelmat • Tilojen ja kalusteiden kunto, sekä riittävyys: käyttökelpoisuus ja asianmukaisuus, kalusteiden ja laitteiden terveydelliset vaatimukset, käymälä- ja saunatilat

	<ul style="list-style-type: none"> • Tilojen terveydelliset olosuhteet: Ilmanvaihto, kosteus ja sisäilmanlaatu, melu, lämpötila, muut olosuhteet (mm. selvitys sisäilman radonpitoisuudesta) • Tilojen, pintojen ja välineiden/laitteiden puhtaus • Toiminnan hygieenisuus: Henkilökunnan toiminta • Siivous- ja siivoustilat, tekstiilihuolto • Talousveden laatu (jos oma kaivo ym.) ja kaivon kunto, lämpötilat • Jätevedet, jätteet ja vahinkoeläimet • Toiminnan haitat ympäristöön
<p>Kauneudenhoitoa ja ihon käsittelyä suorittavat huoneistot ja laitokset (kosmetologiset huoneistot, tatuointi ja lävistys, muu ihon käsittely tai hoito, solarium)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Omavalvonta: Toimintaohjeistus sekä huolto/hoidosuunnitelmat • Tilojen ja kalustojen kunto sekä riittävyys: Käyttökelpoisuus ja asianmukaisuus, kalusteiden ja laitteiden terveydelliset vaatimukset, käymälätilat ja saunatilat • Tilojen terveydelliset olosuhteet: Ilmanvaihto, kosteus ja sisäilman laatu (mm. selvitys sisäilman radonpitoisuudesta), melu, lämpötila, muut olosuhteet • Tilojen, pintojen, ja välineiden/laitteiden puhtaus: tilojen yleinen siisteys ja puhtaus, työvälineiden ja laitteiden puhtaus • Toiminnan hygieenisuus: henkilökunnan toiminta • Siivous ja siivoustilat: Siivousvälineet ja tilat, tekstiilihuolto • Talousvesi ja käyttövesi: talousveden laatu (jos oma kaivo ym.) ja kaivon kunto, lämpötilat • Jätevedet, jätteet ja vahinkoeläimet: jätevedet ja jätteet, vahinko- ja tuloeläimet • Toiminnan haitat ympäristöön

<p>Sosiaalihuollon palvelut (lasten päiväkodit, lastenkodit, lastensuojeluyksiköt, vanhainkodit ja muut sosiaalialan yksiköt)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Omavalvonta ja ennaltaehkäisevä työ: Kohteen nykytila, omavalvonta ja sen kattavuus, siivoussuunnitelma ja laadun tarkkailu, tekstiilihuollon ohjeistus, kiinteistön huolto-/ylläpitosuunnitelmat, henkilökunnan ohjeet, sidosryhmäyhteistyö ja viestintä. • Tilojen soveltuvuus ja käytettävyys: Tilojen mitoitus, tilojen soveltuvuus, materiaalit ja käyttö • Tilojen terveydelliset olosuhteet: Ilmanvaihto, lämpötila, kosteus, valaistus, melu, hajut, sisäilman laatu (mm. selvitys sisäilman radonpitoisuudesta), muut olosuhteet (mm. ääriä) • Wc-tilat: Riittävyys, asianmukaisuus ja käytettävyys • Pesu- ja pukeutumistilat • Toiminnan hygieenisuus: Henkilökunnan toiminta • Puhtaanapito: Siivoustilat, siivousvälineet, siivouksen laatu • Tekstiili ja vaatehuolto: Tilat, hygieeninen laatu, lelujen yms. puhdistus • Varasto- ja säilytystilat • Jätehuolto ja vahinkoeläimet: Tilat ja toiminta • Talousvesi- ja käyttövesi: Talousveden laatu (kiinteistön omat vesilaitteet), Lämpötilat • Ulkoalueet
<p>Yleiset uimarannat ja pienet yleiset uimarannat</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Uimavesiprofiili (EU-rannat), uimaveden laatu, uimarannan toimintaympäristö, varautuminen • Uimarannan siisteys, kunto ja jätehuolto: uimarannan yleinen siisteys ja ylläpito, haittaeläimet (linnut) • Käymälä-, peseytymis- ja pukeutumistilat sekä saunatilat • Tiedottaminen yleisölle: ilmoitustaulut/ohjetaulut, tiedot ja ohjeistus, kieltomerkit

	<ul style="list-style-type: none"> • Tupakkalain mukainen tupakointikiellon valvonta (EU-rannat)
<p>Yleiset altaat (uimahalli, kylpylä, uimala, vesipuisto tai muu yleinen allas)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Valvontatutkimusohjelma ja sen toteutuminen, näytteenottosuunnitelma, allasveden laatu • Omavalvonta: käyttötarkkailu, huoltosuunnitelmat, häiriötilannesuunnitelma, tiedotus, ovatko vedenlaatutulokset asiakkaiden nähtävillä • Henkilökunnan toiminta ja koulutus • Puku- pesu- ja wc-tilat: hygieenisuus, käyttäjien ohjeistus • Allastilat: hygieenisuus, käyttäjien ohjeistus • Oheistilat • Siivous ja siivoustilat • Ilmanvaihto
<p>Yleiset saunat</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Omavalvonta: Toimintaohjeistus, sekä huolto/hoitosuunnitelmat • Tilojen ja kalusteiden kunto, sekä riittävyys: käyttökelpoisuus ja asianmukaisuus, kalusteiden ja laitteiden terveydelliset vaatimukset, käymälätilat • Tilojen terveydelliset olosuhteet: Ilmanvaihto, kosteus ja sisäilmanlaatu, melu, lämpötila, muut olosuhteet (mm. selvitys sisäilman radonpitoisuudesta) • Tilojen, pintojen ja välineiden/laitteiden puhtaus • Toiminnan hygieenisuus: Henkilökunnan toiminta • Siivous- ja siivoustilat, tekstiilihuolto • Talousveden laatu (jos oma kaivo ym.) ja kaivon kunto, lämpötilat • Jätevedet, jätteet ja vahinkoeläimet

	<ul style="list-style-type: none"> • Toiminnan haitat ympäristöön
Yleiset liikuntatilat (urheiluhalli, kuntosali tai muu yleinen liikuntatila)	<ul style="list-style-type: none"> • Omavalvonta: Toimintaohjeistus, sekä huolto/hoidosuunnitelmat • Tilojen ja kalusteiden kunto, sekä riittävyys: käyttökelpoisuus ja asianmukaisuus, kalusteiden ja laitteiden terveydelliset vaatimukset, käymälä- ja saunatilat • Tilojen terveydelliset olosuhteet: Ilmanvaihto, kosteus ja sisäilmanlaatu, melu, lämpötila, muut olosuhteet (mm. selvitys sisäilman radonpitoisuudesta) • Tilojen, pintojen ja välineiden/laitteiden puhtaus • Toiminnan hygieenisuus: Henkilökunnan toiminta • Siivous- ja siivoustilat, tekstiilihuolto • Talousveden laatu (jos oma kaivo ym.) ja kaivon kunto, lämpötilat • Jätevedet, jätteet ja vahinkoeläimet • Toiminnan haitat ympäristöön

[Suunnitellut tarkastukset 2025-2028](#)

Vuodelle 2025 on suunniteltu 174 kpl suunnitelmallisen valvonnan tarkastusta. Tämän lisäksi on arvioitu tehtävän uusinta- ja ensimmäisiä tarkastuksia 10 % tarkastusmäärästä eli noin 17 tarkastusta.

Tarkastukset kohdentuvat pääpiirteissään seuraavasti:

Kohdetyyppi	Kohteiden lukumäärä	Suunnitellut tarkastukset (kpl)			
		2025	2026	2027	2028
Päiväkodit, esiopetus, peruskoulut, lukiot	123	40	39	38	40
Muu koulutus	19	4	9	2	2
Hoitolaitokset, lastenkodit	57	19	15	5	0

Lasten ja nuorten kohteet, leikki- ja muu päivätoiminta	44	7	4	5	7
Majoitustoiminta	59	9	4	3	6
Kauneushoitolat, liikuntatilat, yleiset saunat	118	29	10	6	20
Yleiset altaat	12	6	4	5	4
Uimarannat	23	23	23	23	23
Vesilaitokset	36	37	32	35	34
Yhteensä	491	174	140	122	136

Suunnitelmallisen tarkastustoiminnan tarkka kohdentuminen ja tarkastustiheys selviävät käytössä olevasta kohdekohtaisesta tarkastussuunnitelmasta. Tarkastussuunnitelmaa päivitetään vuosittain. Tarkastussuunnitelma on saatavissa ympäristötoimesta.

[Valvontahankkeet](#)

Valvontaohjelmakauden eri vuosille voidaan suunnitella erilaisia valvontahankkeita tavanomaisen suunnitelmallisen valvonnan lisäksi. Valvontahankkeet pohjautuvat valvonnassa tehtyihin havaintoihin: todettuihin puutteisiin toiminnanharjoittajien osaamisessa tai käytänteissä sekä tarpeisiin saada lisätietoa valvonnan käyttöön. Kullekin vuodelle suunnitellut valvontahankkeet kuvaillaan päivittyvässä painopistetaulukossa.

Vuodelle 2025 on suunniteltu toteutettavaksi kaivoprojekti, jonka kohteena ovat julkiset ja kaupalliset huoneistot, joilla on oma kaivo. Tarkempi kohdevalinta toteutetaan valvontayksikössä, kohteiksi valitaan sellaisia, joiden kaivoa ei ole aiemmin tarkastettu tai tarkastuksesta on kulunut useita vuosia. Mikäli talousveden laatua ei ole kohteessa tutkittu, otetaan samalla käynnillä talousvedestä näyte. Toiminnanharjoittaja maksaa vesinäytteen tutkimukset.

Vuodelle 2026 on suunniteltu valvontahankkeeksi lämpötilojen mittausta riskiryhmien valvontakohteissa mahdollisen pitkittyneen hellejakson aikana.

[Näytteenotto ja tutkiminen](#)

Terveystieteiden sektorilla näytteenotolla ja näytteiden tutkimisella on merkittävä rooli etenkin talous-, uima- ja allasvesien valvonnassa.

Vesilaitosten talousveden viranomaisnäytteitä otetaan kunkin laitoksen valvontatutkimusohjelman mukaisesti (STM:n asetuksien 401/2001 ja 461/2000 mukaiset kohteet).

Yleisten uimarantojen veden laatua valvotaan ottamalla näytteitä uimakauden aikana STM:n asetuksien (177/2008) ja (354/2008) mukaisesti.

Talviuintipaikoilta otetaan näytteitä tarvittaessa.

Talous- ja uimavedestä arvioidaan otettavan viranomaisnäytteitä seuraavasti:

- Uimarannat 75 näytettä vuosittain
- Uima-altaat 230 näytettä vuosittain
- Talousvesinäytteet (vesilaitokset) 140 näytettä vuosittain

Uima-allasvesiä valvotaan terveydensuojelulain ja sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen (315/2002) sekä kullekin kohteelle laaditun valvontatutkimusohjelman mukaan.

Näytteenottosuunnitelmien mukaisten näytteiden lisäksi voidaan ottaa lisänäytteitä mahdollisten terveyshaittaepäilyjen selvittämiseksi.

Vesinäytteiden ohella terveydensuojeluvalvonnan kohteista voidaan ottaa puhtausnäytteitä, sisäilman laadun arviointiin tarvittavia näytteitä, materiaalinäytteitä jne. Jotkut näistä näytteistä voivat liittyä suunnitelmalliseen valvontaan, mutta suurin osa on akuuttia valvontaa.

Terveydensuojeluvalvonnan näytteet voivat olla joko valvontahenkilöstön, toiminnanharjoittajan itse tai hyväksytyt asiantuntijan jonkin veloitteen myötä ottamia näytteitä. Talous- ja uimavesinäytteiden oton voi Valviran ohjeistuksen mukaan suorittaa myös muukin kuin terveydensuojeluviranomainen. Näytteenottajan on kuitenkin tunnettava vesinäytteenottoon liittyvät yleiset periaatteet ja valvontaviranomaisen on varmistettava näytteiden ottajan pätevyys. Suositeltavinta olisi, että näytteenottajalla on ympäristönäytteenottajan henkilösertifiointi, mutta myös voimassa oleva vesityökortti, riittävä kokemus alan näytteenotosta sekä perehdytys sertifioinnin suorittaneen henkilön toimesta

voidaan katsoa riittäväksi. Kunkin kohteen vastuutarkastaja varmistaa näytteenottajien pätevyyden.

Tulosten arviointi on osa näytteiden avulla tehtävää kohteen laadun arviointia. Siinä huomioidaan tulosten vaatimusten ja tavoitteiden mukaisuus. Arviointi saattaa johtaa joskus uusintänäytteisiin, jotka sisältyvät niiltä osin suunnitelmalliseen näytteenottoon.

Näytteenoton lisäksi kohteissa voi olla tarpeen suorittaa mittauksia. Näistä tavallisimmin suoritetaan lämpötilan mittauksia. Myös valaistuksen riittävyttä tai melun terveystahtaa arvioidaan alustavasti tarkastuksen yhteydessä mittaamalla. Tarvittaessa voidaan mittausten perusteella velvoittaa toiminnanharjoittaja teettämään asiantuntijan suorittama mittaus.

[Terveystuojelulain mukainen suunnitelman ulkopuolinen valvonta](#)

Terveystuojelun valvonnasta merkittävä osa on suunnitelman ulkopuolista valvontaa. Monipuolisella valvonnalla ennaltaehkäistään terveystahtoja esimerkiksi ohjauksen, neuvonnan, lausuntojen ja sidosryhmäyhteistyön kautta.

Terveystuojeluun käytettävän työajan osalta merkittävimpiä näistä suunnitelmallisen valvonnan ulkopuolisista tehtävistä ovat:

- ilmoitusten ja hakemusten käsittely
- uusien toiminnanharjoittajien ja kuntalaisten ohjaus ja neuvonta
- Yhteydenottojen ja terveystahtaaepäilyjen perusteella tehtävä valvonta. Erityisesti sisäilmaan/asumisterveyteen liittyvät ongelmat vievät runsaasti työaikaa. Asumisterveyden valvonnassa viranomaisyhteistyön tärkeys on korostunut. Valvonnan kohteena on enenevässä määrin mm. moniongelmaisia rakennuksia tai muista asumisterveyteen liittyvistä yhteydenotoista poikkeavia siivottomuustapauksia.

Julkisten tilojen sisäilmaongelmien selvittely vaatii enää harvoin varsinaisia viranomaistoimenpiteitä, haasteiden ratkominen ja eri toimijoiden yhteistyö on kehittynyt

huomattavasti vuosien mittaan. Terveydensuojeluviranomaisen osallistuminen sisäilmatyöryhmien toimintaan on kuitenkin edelleen tarpeellinen.

Valvontakohteisiin liittyy myös muita yhteydenottoja, joiden perusteella voi olla syytä epäillä terveyshaittaa. Erilaiset ympäristöhygieniaan liittyneet yhteydenotot ovat lisääntyneet viime vuosina: näiden ratkominen edellyttää resurssia tarkastuksiin, neuvontaan ja yhteistyöhön muiden viranomaisten kanssa.

- Muille viranomaisille annettavat lausunnot ja sidosryhmäyhteistyö. Ympäristöstä aiheutuvia terveyshaittoja arvioidaan lausunnoissa, joita annetaan esim. kaavoitukseen, ympäristölupiin sekä erilaisiin rakennushankkeisiin liittyen. Samoin sidosryhmien kanssa käytävissä neuvotteluissa edistetään elinympäristön terveellisyyttä ja toimitaan terveydensuojeluasioiden asiantuntijana, neuvojana ja ohjaajana. Valvontayksiköllä on edustus hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen tähtäävässä maakunnallisessa HYTE-johtoryhmässä ja Lappeenrannan kaupungin hyte-työryhmässä.
- Häiriötilanteisiin varautuminen ja toimenpiteet häiriötilanteissa. Häiriötilanteiden harjoittelu, suunnitelmien ylläpito ja niiden yhteensovittaminen sidosryhmien kanssa. Tarkastukset, näytteenotto, viestintä ja muut toimenpiteet häiriötilanteissa.

Terveydensuojelun mukaiseen valvontaan käytetyn työajan jakautuminen ja voimavarojen riittävyys

Oheisessa taulukossa on arvioitu terveydensuojelun valvontaan käytettävän työajan jakautumista v. 2025:

TEHTÄVÄT	Työajan käyttö
Suunnitelman ulkopuolinen valvonta <ul style="list-style-type: none">• uudet huoneistot• toimijan vaihtumiset• yhteydenottojen johdosta tehtävät tarkastukset• asumisterveys ja sisäilma• ruumiinkuljetusten valvonta• laivatarkastukset• ympäristöhygienian tehtävät• lausunnot muille viranomaisille mm. lausunnot ympäristöluvista,	3,9 htv

ympäristönvaikutusarvioinneista, kaavaluonnoksista, rakennusluvista	
<p>Suunnitelmallinen valvonta</p> <ul style="list-style-type: none"> tarkastukset, niihin valmistautuminen ja tarkastuskertomuksen kirjoittaminen näytteenotto (tulosten tarkastaminen) suunnitelmallisen valvonnan tarkastuksiin kuluva matka-aika valvontasuunnitelmat, riskinarviointi, näytteenottosuunnitelmat huomioitu myös tarve uusintatarkastuksille (n. 10 %) 	2,1 htv
<p>Hallinnollinen työ ja valvontaa tukeva työ</p> <ul style="list-style-type: none"> VATIn kehitystyöryhmätyö valvonnan suunnittelu laadunhallinnan tehtävät tietojenkeruu ja raportointi lainsäädäntöön, keskusviranomaisen tiedotteisiin ja ajankohtaiskirjeisiin tutustuminen kouluttautuminen kuntayhteistyö ja yhteistoiminnan kehittäminen valvontakohteiden tietojen ylläpito omat www-sivu, PTV ja tiedottaminen sisäiset ja ulkoiset palaverit neuvonta 	2,1 htv
YHTEENSÄ	8,1 htv

Terveydensuojelun valvonnan valvontatarve on n. 8,1 henkilötyövuotta (htv), tarve riippuu pitkälti ns. akuuttien tehtävien määrästä ja laadusta. Terveydensuojeluun on käytettävissä n. 7,4 htv. Kohdekohtaista riskinarviointia kehitetään valvontaohjelmakaudella ja tämä voi vaikuttaa valvonnan tarpeeseen. Tarvittaessa valvontaa priorisoidaan.

Liite 2b

Terveydensuojelun valvonnan painopisteet 2025-2028

PAINOPISTE				
Valmius ja varautuminen terveydensuojelussa				
	2025	2026	2027	2028
Häiriötilanteisiin varautuminen ja niissä toimimisen harjoittelu	Osallistuminen häiriötilanne- tai valmiusharjoitukseen Oman harjoitus suunnitelman laatiminen YMPPI24-harjoituspaketin suorittaminen	Osallistuminen häiriötilanne- tai valmiusharjoitukseen oma harjoitus		
Valmiussuunnitelman yhteensovittaminen sidosryhmien kanssa	Varmistetaan toimivat yhteydet kuntien ja hyvinvointialueen kanssa häiriö- ja onnettomuustilanteisiin varautumiseksi: Yhteystietojen päivitys	Valmiussuunnitelman yhteensovittaminen eri sidosryhmien kanssa		
Laboratoriopalvelujen varmistaminen	laboratoriosopimuksen valmistelu			
Ilmastonmuutoksen vaikutusten huomioiminen	Rakennuslupa- ja kaavalausunnoissa lämpötilojen huomioiminen (tarve jäähdytykselle) Helle/pakkasjaksot huomioidaan valvontakohteissa valvonnan yhteydessä			
Osaaminen ja paikalliset tarpeet viranomaisvalvonnassa				

	2025	2026	2027	2028
Vesitiimin toimenpiteet:				
Näytteenottajien pätevyyden varmistaminen (talusvedet ja allasvedet)	Näytteenottajien pätevyys selvitetään tarkastuksien yhteydessä Näytteenoton "auditoinnit" tarpeen mukaan, min. 1/tarkastaja			
Viranomaisvalvonnan näytteenotto ja sen toteutumisen varmistaminen	Varmistetaan, että näytteenottosuunnitelmien laadinnassa on yhdenmukaiset perusteet	Uudet näytteenottosuunnitelmat laaditaan yhtenäisin perustein		
Vesilaitosten valvontatutkimusohjelmat: Huolehditaan, että vesilaitosten valvontatutkimusohjelmat ovat ajantasaisia ja täyttävät lainsäädännössä asetut vaatimukset	Laaditaan 11 vedenjakelualueen valvontatutkimusohjelmat yhdessä toiminnanharjoittajien kanssa	Laaditaan kolmen vedenjakelualueen valvontatutkimusohjelmat yhdessä toiminnanharjoittajien kanssa	Laaditaan kolmen vedenjakelualueen valvontatutkimusohjelmat yhdessä toiminnanharjoittajien kanssa	Päivitetään vedenjakelualueiden valvontatutkimusohjelmia tarvittaessa yhdessä toiminnanharjoittajien kanssa
Vati-tietojen oikeellisuus, Vatin raportointiominaisuuksien hyödyntäminen ja trendiseuranta	Vati-tietojen tarkistaminen talusvesikohteiden osalta Kaikissa kohteissa ABCD-lomake käyttöön.	Vatin raportointiominaisuuksiin perehtyminen	Valitaan valvontakäytien erityishuomion kohderivi	
Huoneistotiimin toimenpiteet				
Uudet valvontamenetelmät	Itsearviointilomakkeen käytön laajentaminen ja kehittäminen			

Terveystensuojelun valvonnan yhteiset toimenpiteet				
Kohdekohtaisen riskinarvioinnin toteuttaminen	Vesitiimi aloittaa kohdekohtaisen riskinarvioinnin laatimisen Huoneistotiimi ottaa uuden kohdekohtaisen riskinarvioitilomakkeen käyttöön ja huomioimisen tarkastustiheydessä	Riskinarvioinnit tarkistetaan valvontakäyntien yhteydessä		
Valvontahankkeet	Kaivoprojekti: Kaivon tarkastus ja tarvittaessa näytteenotto, julkiset ja kaupalliset kohteet, joissa oma kaivo	Pitkittyneissä helleaalloissa lämpötilojen mittaaminen valvontakohteisissa (riskiryhmät)		
Terveystensuojelulain kokonaisuudistuksen valmistelu	Sidosryhmätyö		Kouluttautuminen	
Kuntalais- ja toimijaviestinnän tehostaminen ja suunnitelmallisuus	Tiedotussuunnitelman laadinta ja toteuttaminen			
Alueellinen yhteistyö	Kaakkois-Suomen vesihuoltotapaamisiin osallistuminen. Kaakonkulman sisäilmayhteistyö Kehitetään ja ylläpidetään yhteistyötä eri sidosryhmien (mm. isännöitsijät) ja viranomaisten kanssa, alueellinen yhteistyö muiden valvontayksiköiden kanssa			
Valvonnassa käytettävien mittareiden ja laitteiden ylläpito	Laiterekisterin läpikäynti ja kalibrointisuunnitelmiin tarkistaminen	Kalibroinnit ja vertailumittaukset suunnitelman mukaisesti Valvonnassa käytettävän kaluston päivittäminen tarvittaessa		

	Valvonnassa käytettävän kaluston päivittäminen tarvittaessa			
<p>Panostetaan osaamisen kehittämiseen ja seurataan alan kehitystä</p> <p>Omatoiminen tiedonhaku, erikoistumistarpeiden selvittäminen</p>	<p>Osallistuminen talousvesivalvonnan täydennyskoulutus -kurssille</p> <p>Melumittauskoulutus (alkanut jo v. 2024)</p> <p>Asumisterveysasioissa ajantasaiseen tietoon perustuva ohjaus ja valvonta.</p> <p>Koulutukseen osallistuminen</p> <p>Alan julkaisujen seuraaminen</p> <p>Rakentamislain vaikutukset valvonnassa</p>	<p>Paikkatieto-osaamisen vahvistaminen</p> <p>Koulutukseen osallistuminen</p> <p>Asumisterveysasioissa ajantasaiseen tietoon perustuva ohjaus ja valvonta.</p> <p>Alan julkaisujen seuraaminen</p>	<p>Ympäristöhallinnon tietojärjestelmiin perehtyminen</p> <p>Koulutukseen osallistuminen</p> <p>Asumisterveysasioissa ajantasaiseen tietoon perustuva ohjaus ja valvonta.</p> <p>Alan julkaisujen seuraaminen</p>	<p>Koulutukseen osallistuminen</p> <p>Asumisterveysasioissa ajantasaiseen tietoon perustuva ohjaus ja valvonta.</p> <p>Alan julkaisujen seuraaminen</p>
<p>Lausuntotyö (luonnon monimuotoisuus ja elinympäristöterveys, ilmastonmuutoksen huomioiminen)</p>	<p>Perehtyminen, lisätiedon hankkiminen</p> <p>Huomioidaan järjestelmällisesti ja riittävän yksilöidysti elinympäristön tekijät lausuntomenettelyssä.</p>			
<p>Talousvesivalvonnan uudet sisällöt</p>				

	2025	2026	2027	2028
Talousvesivalvonnan soveltamisohjeiden sisäistäminen ja halluunotto Tiedottaminen toimijoille	Perehdytään uusiin sisältöihin Laaditaan suunnitelma toimijatiedotusta varten (ajankohtaiskirje esim. kerran vuodessa, teemat suunnitellaan etukäteen)	Tiedotetaan suunnitelmallisesti ja tarpeen mukaan		
Laitosten riskienhallintasuunnitelmien tarkistaminen	Laitosten riskienhallintasuunnitelmien tarkistaminen, WSP:n jalkauttaminen			
Ensisijaisten tilojen uudet velvoitteet	Lämpötilatietojen kerääminen suunnitelmallisten valvontakäyntien yhteydessä	Ohjataan ensisijaisia tiloja tekemään rakennusten vesilaitteistojen riskiarvioinnit		